

Tanulástámogató szolgáltatások a Savaria Egyetemi Központ Könyvtárában

A Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ Könyvtára (jogelőd: Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtára) 2008-tól támogatja a három, később két kar oktatási és tanulási, valamint kutatási tevékenységét. A kis létszámú könyvtár minőségi szakmai ellátásra törekvő munkáját 2007-ben az *Év Könyvtára* kitüntetéssel ismerték el, 2014-től pedig *Minősített Könyvtár* címmel rendelkezik. E címek elnyeréséhez nagyban hozzájárult az a felismerés, hogy szükséges a könyvtári munka folyamatainak átértékelése, az oktatás paradigmaváltásának támogatása, s új irányok meghatározása. A felsőoktatási könyvtárakban ezek a változások a hallgatók módosuló tanulási szokásai miatt gyorsabban zajlanak.

A Savaria Egyetemi Központ Könyvtára (SEK Könyvtára) mint felsőoktatási szakkönyvtár elsősorban az oktatók és hallgatók számára nyújt szolgáltatásokat, de mint a Vas Megyei Pedagógia Intézet jogutód könyvtára a pedagógusok szakkönyvtári ellátását is biztosítja. A regionális szerepkörű könyvtári szolgáltatások mellett rendezvények szervezésével közművelődési funkciókat is ellát, amelynek fő célja a leendő hallgatók bevonása az intézménybe.

Napi tapasztalataink megegyeznek a világ trendjeivel, amelyek szerint a hagyományos, könyvalapú tanulási folyamat digitális környezetbe helyeződik át, ahol a könyvtáraknak is meg kell találniuk a helyüket. A papíralapú, elsősorban könyvdokumentumok helyett az e-alapú tartalmak szolgáltatási környezetét kell kialakítani, alkalmazkodva az új igényekhez.

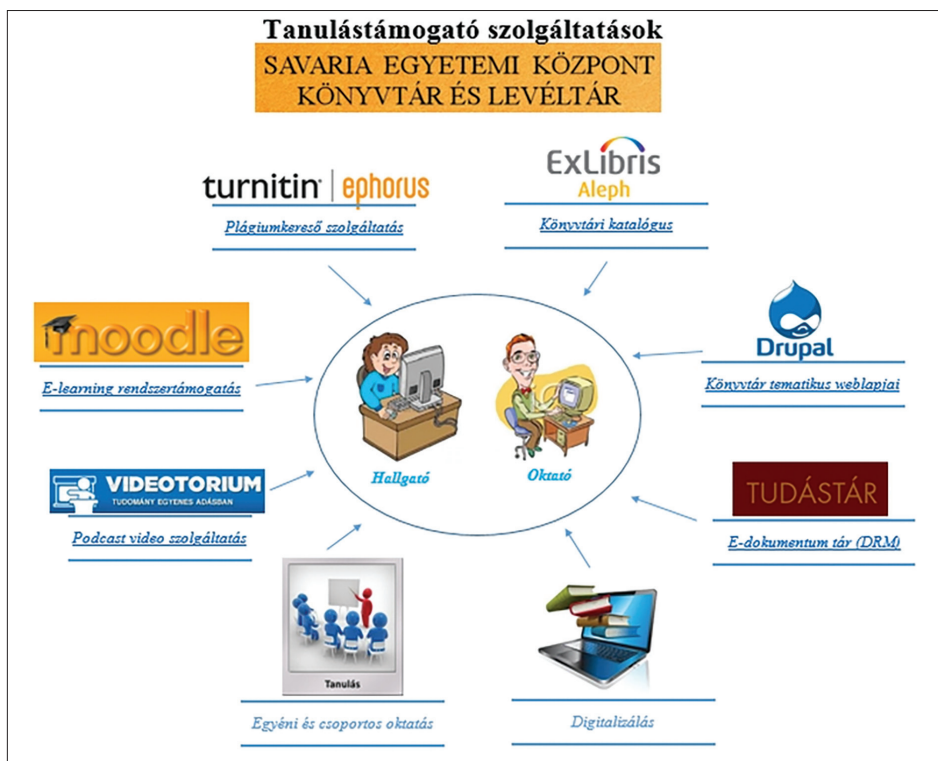
A felsőoktatás finanszírozási rendszerének kedvezőtlen változásai miatt a SEK Könyvtára törekszik a nyílt forráskódú, ingyenes, közvetlen pénzügyi ráfordítást nem igénylő szoftverek, alkalmazások megismerésére, és a szolgáltatási rendszerünkbe való beillesztésükre. A fejlesztések nagy részét belső és szűkös humán erőforrás segítségével kell megvalósítanunk.

A tanulmány bemutatja a SEK Könyvtárában alkalmazott tanulást segítő szolgáltatásokat, jó gyakorlatokat, amelyekkel a könyvtárosok a hagyományos könyvtári munka mellett aktívan részt vesznek a tanítási/tanulási folyamatok digitális alapú támogatásában. A használói igényeket figyelembe véve a könyvtárban alkalmazott legfontosabb eszközök, keretrendszerek, internetes szolgáltatások, portálok közül a következők emelendők ki:

1. Podcast videó csomagok
2. Videorium.hu felsőoktatási videóportál
3. Moodle oktatási keretrendszer

4. MAHARA e-portfólió keretrendszer
5. Turnitin/Ephorus plágiumkereső szolgáltatás
6. Drupal CMS tartalomkezelő rendszer
7. Digitális dokumentumtárak (NymE Tudástár, Intranet, Google szolgáltatások)
8. Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT)

A könyvtár igyekszik ezeket az eszközöket funkcionálisan beépíteni a tanulást támogató szolgáltatási rendszerébe.¹

1. ábra. A SEK Könyvtára tanulástámogató szolgáltatási rendszere

1. Podcast videó csomagok

Az intézmény jogelődje, a Berzsényi Dániel Főiskola jó hírnevet szerzett az oktatástechnikai eszközök alkalmazásában („szombathelyi modell”).² A tanárképzés egyik didaktikai alapeleme volt az 1980-as években a hallgatók tanítási

¹ <http://tudastar.nyme.hu/sekkonyvtar/content/tanulastamogato-szolgaltatasi-rendszer> (2016. augusztus 25.)

² Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ = A felsőfokú tanító- és óvóképzés első 50 éve. Szekszárd, Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Kar, 2009. 131–142. p.

gyakorlatainak videóra vétele és pedagógiai elemzése, s az akkori tanárok a mai napig is használható oktatófilmeket³ készítettek. A hallgatók diplomamunkájuk megírásához széleskörű gyakorlati, módszertani, technikai segítséget kaptak, például TV-stúdió, médiatár, oktatástechnikai csoport is működött a főiskolán.

E hagyományok megőrzésébe kapcsolódott be a SEK Könyvtára, amikor a Médiatár állománya és szolgáltatásai integrálódtak a könyvtárba. Első lépésként a régi kazettákon őrzött filmek digitalizálását kellett megoldani, amely során – nagyrészt önképzéssel – a könyvtárosok megtanulták a szoftveres videószerkesztés alapjait. Ezután szerény technikai keretek között elkezdődhetett a különböző rendezvények, előadások felvétele, szerkesztése és nyilvánossá tétele. Technikai fejlődést hozott az egyetem podcast pályázata, amelynek keretében a karok 1-1 videósomagot – kamera, állvány, hangtechnika, szerkesztőgép, táska, szoftverek – kaptak a felvételek elkészítéséhez. A szombathelyi három kar podcast csomagjait a SEK Könyvtára fogadta be, vállalva azok kölcsönzését, a technikai támogatást, a felvételek elkészítésének szervezését, illetve az anyag szerkesztését és megosztását. 2010-től sikerült bevezetni új szolgáltatásként a folyamatot, s mostanra már több mint 900 videófelvétel érhető el a felsőoktatás videóportálján a *Videotorium* adatbázisban. A feltöltött és megosztott felvételek több mint 90%-a nyilvánosan elérhető.⁴

The screenshot shows the Videotorium website interface. At the top, there is a search bar with the text "gyorskeresés a felvételek között..." and a "Részletes keresés >" link. Below the search bar is a navigation menu with tabs: "Főoldal", "Kategoriák", "Csatornák", "Események", "Ajánló", "Élő közvetítések", "Magunkról", and "English". There are also links for "Belépés" and "Regisztráció".

The main content area is titled "NymE SEK (volt Berzsényi Dániel Főiskola) (845 publikus felvétel)". Below this, there is a sub-header "A(z) 'NymE SEK (volt Berzsényi Dániel Főiskola)' csatornához tartozó felvételek".

On the left side, there is a "Személyes gyűjtemény" section with a list of video counts for various categories:

- Diplomaosztó felvételek (30)
- Élet az intézményben (38)
- Berzsényi Pódium (8)
- Előadások, konferenciák (427)
  - Kutatók éjszakája (38)
  - Természettudományi Kar Konferenciái (102)
  - IROM-konferenciák (25)
  - Talentum - Együtt, vállalva konferencia (7)
  - Megegy Csilagászati és Úrkutatói Hetek (14)
  - Magyar Tudomány Napja (29)
  - Idegenben Otthon - TÁMOP 4.1.2.D-12/1/KONV-2012-0006 rendezvények (13)
  - Magyar Nyelv Hete (5)
- Intézménytörténeti filmek (10)
- Könyvtár (3)
- Könyvtári rendezvények (94)
- Iskolai könyvtárosok régiós konferenciái (22)
- MKE 40. vándorgyűlés - 2008 (10)

On the right side, there are three video thumbnails with titles and descriptions:

- Szellemi takarékbetét - BDTF - 1984**
Dokumentumfilm a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskoláról - 1984 A dokumentumfilm a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán folyó elméleti és gyakorlati munkát mutatja be, amelynek során a hallgatókat az audiovizuális eszközök használatára készítik fel rend. Kulcsár Mária
- Szóképtanítás globális programmal**
Szóképtanítás globális programmal / tant. Fülöp Kálmánné. - Szombathely : Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Videostúdió, 1979
- Rákos József diáknapi filmje**
diáknapi műsor - 1979
Rákos József diáknapi filmje. Diáknapok a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolán. 1979.

2. ábra. A SEK Könyvtára csatornája a Videotorium.hu portálon

³ <http://videotorium.hu/hu/channels/292/oktatófilmek> (2016. augusztus 25.)

⁴ <http://videotorium.hu/hu/channels/273> (2016. augusztus 25.)

A nyugati modell alapján kialakított podcast lényege, hogy az oktatók felveszik saját előadásait, és azt valamilyen hozzáférési joggal visszaosztják a hallgatóknak. Az oktatók terheinek csökkentése, valamint a minőségi oktatás elősegítése érdekében a folyamat nagy részét a könyvtár átvállalja, így az oktatóknak csak a tartalomra kell koncentrálniuk.

Mintaprojektként a Gimnasztika tantárgy teljes előadásanyaga és gyakorlati óráinak videófelvelelei készültek el. Az oktató igényei alapján többkamerás rögzítés történt, majd a PinnacleStudio szoftver idősávjain szerkesztettük meg a végső változatot. Az oktató végignézte, bejelölte a vágási pontokat, amely alapján már egyszerű volt a végső anyagot összeállítani. Hosszabb távon a gyakorlatban pedig sikerült kialakítani azt a munkarendet, amely alapján a lehető legkevesebb munkaidő ráfordítással elkészíthető az óra végleges felvétele.

The screenshot displays a list of three gymnastics lesson recordings on the Videotorium.hu portal. The interface includes a navigation bar at the top with page numbers 1 through 6, and a search bar. Each entry consists of a video thumbnail, a title, a brief description, the status (Konvertálás kész), the number of views (Megtekintések), a star rating (Értékelés), and a list of language options (Nyelvi változatok).

Lesson Title	Description	Status	Views	Rating	Language Options
Gimnasztika - 4.	Ugrókötélgyakorlatok, célgimnasztikai alapok, erőfejlesztés	Konvertálás kész	100	★★★★★	Magyar (ekler_D4.mp4)
Gimnasztika - 3.	Zsámoly (steplépcső) gyakorlatok, kézisúlyzó gyakorlat 2.	Konvertálás kész	66	★★★★★	Magyar (ekler_03.mp4)
Gimnasztika - 2.	Tornabot gyakorlatok, bemutatás, bemutattás, kézisúlyzó gyakorlat 1.	Konvertálás kész	110	★★★★★	Magyar (ekler_02.mp4)

3. ábra. Gimnasztika órafelvelelek a Videotorium.hu portálon

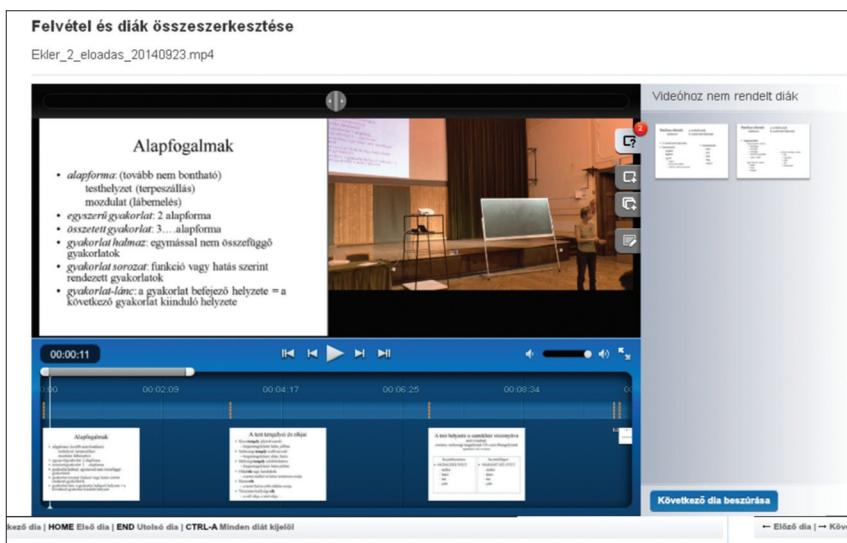
Az oktató a Google kérdőív szerkesztő szolgáltatása segítségével részletes felmérést készített a videós projekt oktatásra gyakorolt hatásáról. A visszajelzések alapján elmondható, hogy a hallgatók pozitívan értékelték a későbbi visszanezés lehetőségét, az értékeléseknél pedig jobb eredményeket értek el, mint az előző évfolyamok.

Az órai felvételek mellett a legtöbb film a különböző rendezvényekhez, konferenciákhoz, előadás-sorozatokhoz kapcsolódóan készült el. Az eddigi tapasztalatok alapján a videó felvételek készítése és a tartalom feltöltése a legnehezebb feladat.

talatok szerint – a jelenleg rendelkezésre álló technikai feltételek mellett – a felvétel idejének átlagban a háromszorosa az az időtartam, amely alatt a videó az interneten hozzáférhetővé válik.

2. Videotorium.hu, a felsőoktatási videóportál

A podcast szolgáltatás második alappillére az anyagok *Videotorium*-ban⁵ való közzététele. E videómegosztó legnagyobb erénye a sokrétű metaadatleírasi és visszakeresési lehetőség mellett a segédanyagok, feltöltött prezentációk felvételhez fűzhetősége. A diák a lejátszás során valós időben megjelennek a videó mellett, így nem kell törekedni a profi kamerás felvételekre. Utólag jó minőségben lehet mellékelni bármilyen segédanyagot, amely a megértést könnyíti, és nem a videószerkesztésben kell sok munkával elhelyezni a felvételen. A hatékony visszakeresést támogatva a *Videotorium* keresőmotorja a feltöltött prezentáció szövegében is keres.

4. ábra. Prezentáció hozzárendelése a Videotorium.hu portálon

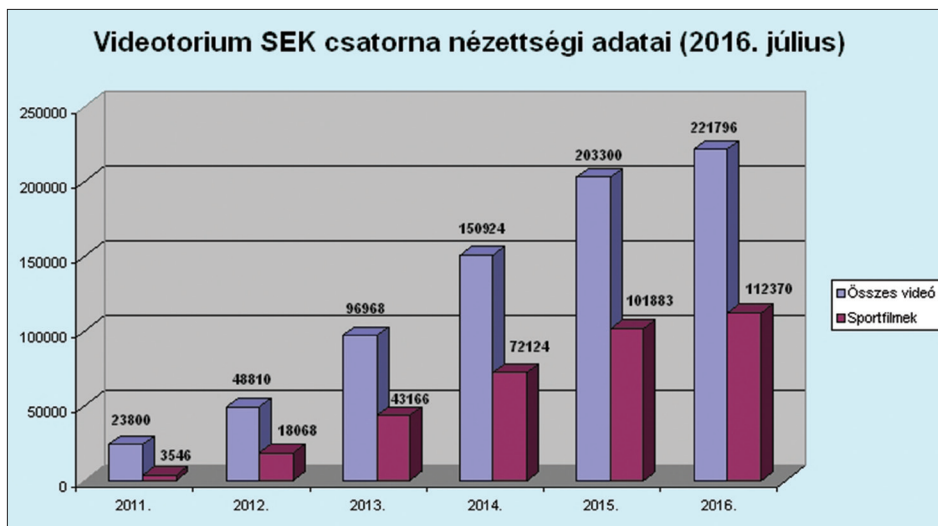
Az e-tananyagok készítéséhez is ezt a technikai megoldást ajánlják a könyvtár munkatársai. A *Videotorium* szolgáltatási rendszerében lehetőség van szöveges állományok feltöltésével (például srt, sub) feliratok elhelyezésére, prezentáció helyett a számítógép képernyőjén rögzített videó mellékelésére, valamint többnyelvű felvételek feltöltésére, párhuzamos kezelésére, kiegészítő dokumentációk megosztására. Az oktatók által készített előadások hozzáférési jogai is jól szabályozhatók a rendszerben (EduID, IP-cím, csoportok, időalapú beállítás

⁵ <http://videotorium.hu> (2016. augusztus 25.)

stb.), például a már említett gimnasztika előadások megtekintését csak a levelező képzésben résztvevő hallgatók számára engedélyezte az oktató.

A könyvtárban két könyvtáros foglalkozik a podcast szolgáltatás működtetésével, a felvételek szerkesztésével, megosztásával. Időszakosan sikerül bevonni hallgatókat, közösségi szolgálatban résztvevő tanulókat is egyes részfeladatok elvégzésébe, elsősorban a felvételek készítésébe és a prezentációk hozzáfűzésébe.

A *Videorium*-ba feltöltött több mint 900 felvétel nézettségi statisztikája azt mutatja, hogy a hallgatók szívesen használják és látogatják e felületet: a 2015. évi statisztika már 50 ezer feletti kattintási értéket mutatott. A tanulási szokások változását jól érzékelteti, hogy a sport témájú oktatófilmek, előadások a teljes nézettség 50 százalékát teszik ki. Az úszással, tornával, sportpedagógiával stb. foglalkozó oktatófilmek (56 db) folyamatosan a *Videorium* nézettségi toplistái élén járnak.

5. ábra. SEK Könyvtára felvételeinek nézettségi adatai a Videorium.hu portálon

3. Moodle oktatási keretrendszer

A SEK Könyvtárának 5 munkatársa vett részt elektronikus tananyagkészítéssel kapcsolatos továbbképzéseken, amelyeknek egyik alapeleme a Moodle-learning⁶ keretrendszer elsajátítása volt. A megszerzett ismeretek segítségével a könyvtárosok a szombathelyi pedagógusképzés támogatására létrehozott Moodle felületen a rendszeradminisztrációs tevékenység mellett egyénre szabott módszertani oktatást is nyújtanak az oktatók részére. A Moodle-kurzusok kialakítása során konkrét javaslatokkal segítik a könyvtári szolgáltatások (DRM, plágiumkeresés, Videorium, digitalizálás stb.) integrálását, támogatva a tanítási/tanulási folyamatot.

⁶ <http://nyo.pszk.nyme.hu> (2016. augusztus 25.)

Az alkalmazás ismét egy Gimnasztika kurzushoz kapcsolódó példával illusztrálható. A testnevelés szakos hallgatók rajzírás tanulásának elősegítése érdekében digitalizálásra került az összes rajzírásforma, majd ezek felhasználásával kérdésbank és gyakorló tesztek készültek. A hallgatók a gyakorló tesztek segítségével memorizálhatták a rajzokhoz tartozó fogalmakat.

6. ábra. Kérdésbank a Savaria Egyetemi Központ Moodle portálján

Gimnasztika			
A(z) 2014. június 30., hétfő, 06:54 óta gyűjtött naplóból kiszámítva.			
Tevékenység	Nézetek	Kapcsolódó blogüzenetek	Utolsó belépés
Általános hírfórum	145	-	2014. október 8., szerda, 19:53 (4 óra 10 perc)
Az ezerarcú gimnasztika	21	-	2014. szeptember 29., hétfő, 12:00 (9 nap 12 óra)
Követelmények			
Nappali tagozat	168	-	2014. október 8., szerda, 11:47 (12 óra 17 perc)
Levelező tagozat	95	-	2014. október 8., szerda, 17:17 (6 óra 46 perc)
Részképzés	47	-	2014. október 8., szerda, 20:11 (3 óra 52 perc)
Segédanyagok			
Segédanyagok	253	-	2014. október 8., szerda, 21:52 (2 óra 12 perc)
96 ütemű gyakorlat bemutatója - videó	94	-	2014. október 8., szerda, 21:38 (2 óra 25 perc)
Gyakorló tesztek a rajzírás tanulásához - állások	2133	-	2014. október 8., szerda, 21:38 (2 óra 26 perc)
Gyakorló tesztek a rajzírás tanulásához - ülések	961	-	2014. október 8., szerda, 21:36 (2 óra 27 perc)
Gyakorló tesztek a rajzírás tanulásához - kéz- és lábtámaszok	984	-	2014. október 8., szerda, 21:46 (2 óra 18 perc)
Gyakorló tesztek a rajzírás tanulásához - térdeiések és fekvések	795	-	2014. október 8., szerda, 21:33 (2 óra 30 perc)
Gyakorló tesztek a rajzírás tanulásához - a tornász és a szer helyzete	1169	-	2014. október 8., szerda, 21:53 (2 óra 10 perc)
Gimnasztika előadások levelezősoóknak	7	-	2014. október 8., szerda, 21:19 (2 óra 44 perc)
Gimnasztikai alapok			
Gimnasztikai alapok	167	-	2014. október 8., szerda, 20:21 (3 óra 43 perc)

7. ábra. Gimnasztika gyakorló tesztek nézettségi adatai a Savaria Egyetemi Központ Moodle portálján

A kurzus zárótesztjében már a hallgatóknak kellett beírni a megfelelő fogalmakat. A Moodle statisztikája szerint a hallgatók a gyakorló tesztek tömeges méretekben kezdték el használni, jobbak lettek az eredményeik, és az oktatóknak sikerült elérni, hogy a tanulók már év közben is foglalkozzanak a tananyaggal.

A könyvtár módszertani támogatásának fő eleme, hogy az oktatók megtalálhassák oktatási folyamatuk azon pontjait, amelyeket hatékonyabbá tudnak tenni a Moodle rendszer használatával.

4. MAHARA e-portfólió rendszer

A Moodle rendszerrel párhuzamosan bevezetés alatt áll a MAHARA⁷ e-portfólió szolgáltatás is. A keretrendszer felhasználói közvetlenül a Moodle felületéről tudják átküldeni az elkészített e-dokumentumaikat a MAHARA-ba, és ott saját oldalon gyűjthetik össze, mutathatják be a munkásságukat (e-portfóliójukat), segítve például a későbbi elhelyezkedésüket. Cél továbbá a pedagógusképzés során keletkező portfóliók e-alapú formájának kialakítása, amely részét képezheti a tanulmányi követelményrendszernek is.

5. Turnitin/Ephorus plágiumkereső szolgáltatás

A SEK Könyvtára a minőségi oktatást segítő szolgáltatásként az Ephorus⁸ plágiumkereső rendszert vezette be a *TÁMOP-3.2.4.A-11/1-2012-0060 „Tudásdepó-Expressz”* pályázat keretében. A karokon fogalmazódott meg az igény, hogy az intézményben keletkező e-dokumentumok (elsősorban a diplomadolgozatok) plágiumellenőrzése megvalósuljon. Az Ephorus cég vállalta a 2003 óta már digitálisan őrzött szakdolgozatok betöltését, így már az indulásnál több mint 10 000 diplomadolgozat szerepelt keresési alapként. Ezenkívül a rendszer több mint 1 millió weblap tartalmával is összehasonlítja a dokumentumokat, megkímélve az oktatót a keresgéléstől. A rendszer működését a 8. ábra szemlélteti.

A folyamat lényege:

1. Meghívó alapján az oktató regisztrál és létrehozza a dokumentum feltöltéséhez szükséges kódot a plágiumkereső webes felületén.⁹
2. A hallgató a feltöltő űrlapon¹⁰ keresztül az oktató által megadott adatok (kód) segítségével feltölti a szöveges dolgozatát.
3. A plágiumkereső végrehajtja az összehasonlítást, és a jelentést e-mailben elküldi az oktatónak.

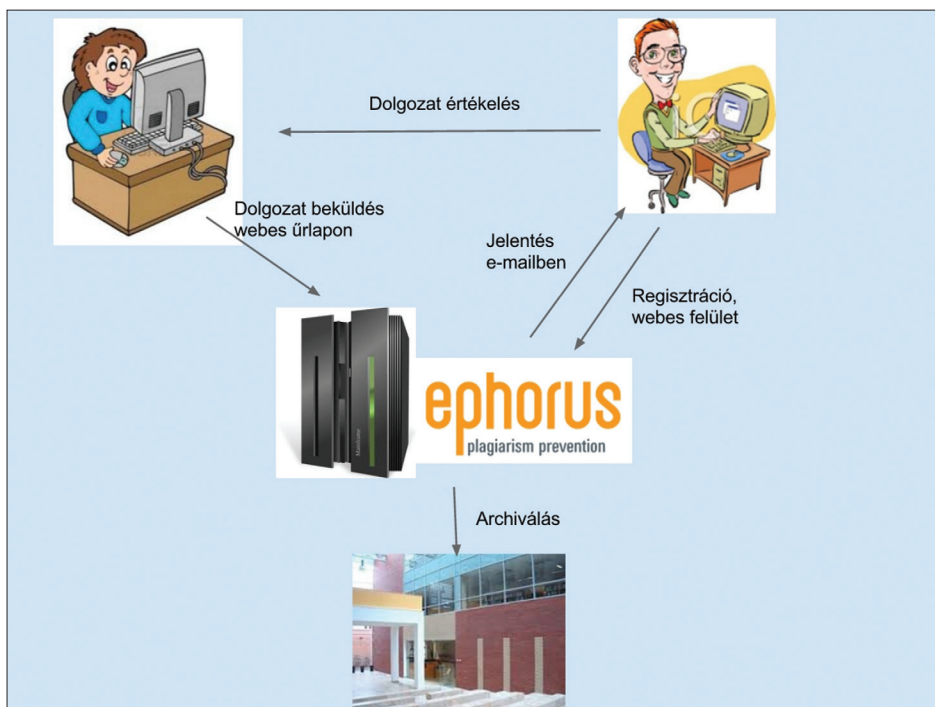
⁷ <http://eportfolio.nyme.hu> (2016. augusztus 25.)

⁸ <https://www.ephorus.com> (2016. augusztus 25.)

⁹ <https://www1.ephorus.com> (2016. augusztus 25.)

¹⁰ <http://sek.nyme.hu/konyvtar/plagium> (2016. augusztus 25.)

8. ábra. Plágiumkereső szolgáltatás folyamata a Savaria Egyetemi Központ Könyvtárában

A megőrzés biztosítása érdekében, valamint az oktatók munkájának segítése céljából a könyvtár az első pontban szereplő űrlapot kiegészítette két funkcióval. A feltöltés során a dokumentum elmentésre kerül a helyi könyvtári szerverre, ugyanakkor az oktató e-mailben értesítést kap a feltöltésről, amely tartalmazza az eredeti dokumentumhoz vezető letöltési linket is, így nem kell belépnie a plágiumkeresőbe. Végeredményben az oktátónak egy egyszeri regisztráció és kódbeállítás után már csak az e-mailben megkapott plágiumkeresési jelentést kell értékelnie. A jelentés szemléletesen, az egyes találati helyeket külön kezelve, könnyen értelmezhető formában mutatja meg a szövegegyezéseket. Nyugati gyakorlat alapján a szolgáltatás elsődleges célja a hallgatók szerzői jogoknak megfelelő idézési kultúrájának fejlesztése.

Submitted:	Found:
<p>A sportot nemcsak definiálni, de felosztani is nehéz. Ha a sportolás célja szerint csoportosítunk, két legfontosabb területe a versenysport és a szabadidősport.</p> <p>A versenysport célja és lényege a minél jobb egyéni eredmény elérése, illetve meghaladása és mások eredményeinek túlszárnyalása. Az egységes szabályok, a szabványos felszerelések és létesítmények, valamint az objektív és pontos mérési módszerek teszik lehetővé a tiszta versenyt, a teljesítmények összehasonlítását. Színonimiként használjuk a teljesítménysport kifejezést is. A teljesítmények alapján a versenysport csúcsa az élsport. Legfontosabb kritériumai: a csúcsteljesítményekre törekvés (az élsportolók a hazai legjobbak) és a nemzetközi sikerek. Az élsportot erős specializáció jellemzi, és a sportoló számára (gyakran) foglalkozás, a karrier eszköze. A csúcsteljesítmények mögött az évekig tartó edzésmunkán kívül a sportszakemberek (edzők, sportvezetők, sporttudósok), szponzorok, sportszergyártók nagy csoportja is ott áll. Az élsport a szórakoztató ipar része is, fokozott gazdasági jelentőséggel (pl.: sportturizmus). Az élsport, minden résztvevője számára professzionális tevékenység.</p> <p>A szabadidősportban (tömegsport, sport for all) résztvevők célja az egészségre törekvés, a felfrissülés, felüdülés, illetve az aktív szabadidő eltöltés. A kifejezés használata némileg félrevezető, mert a professzionista sportoló (akinek a sport a munkája) kivételével, mindenki a szabad idejében sportol.</p> <p>Az embereket sokrétű motiváció készíti sportolásra. Ennek egyik alapeleme, hogy a sporttevékenység élmény, örömet okoz. A szabadidősportot is jellemzi a sport egyik meghatározója, a teljesítményre való törekvés. Ez a teljesítmény egyformán lehet a másokkal való versengés (tehát a szabadidősportban is létezik verseny), vagy a saját teljesítmény növelése. A szabadidősport jellemzője a prevenció szemlélet is. A rendszeres testedzés célja a szórakozás, kikapcsolódás mellett az egészség és a teljesítőképesség megtartása (pl.: időskorúak sportja, fitneszi edzés).</p> <p>A szabadidős sporttevékenység üzhető szervezett, vagy spontán formában, egyedül, vagy társal, társakkal is. A csoportban végzett rekreációs célú mozgásos szabadidő eltöltés szociális kapcsolatainkat is erősíti.</p>	<p>A sportot nemcsak definiálni, de felosztani is nehéz. Ha a sportolás célja szerint csoportosítunk, két legfontosabb területe a versenysport és a szabadidősport.</p> <p>A versenysport célja és lényege a minél jobb egyéni eredmény elérése, illetve meghaladása és mások eredményeinek túlszárnyalása. Az egységes szabályok, a szabványos felszerelések és létesítmények, valamint az objektív és pontos mérési módszerek teszik lehetővé a tiszta versenyt, a teljesítmények összehasonlítását. Színonimiként használjuk a teljesítménysport kifejezést is. A teljesítmények alapján a versenysport csúcsa az élsport. Legfontosabb kritériumai: a csúcsteljesítményekre törekvés (az élsportolók a hazai legjobbak) és a nemzetközi sikerek. Az élsportot erős specializáció jellemzi, és a sportoló számára (gyakran) foglalkozás, a karrier eszköze. A csúcsteljesítmények mögött az évekig tartó edzésmunkán kívül a sportszakemberek (edzők, sportvezetők, sporttudósok), szponzorok, sportszergyártók nagy csoportja is ott áll. Az élsport a szórakoztató ipar része is, fokozott gazdasági jelentőséggel (pl.: sportturizmus). Az élsport, minden résztvevője számára professzionális tevékenység.</p> <p>A szabadidősportban (tömegsport, sport for all) résztvevők célja az egészségre törekvés, a felfrissülés, felüdülés, illetve az aktív szabadidő eltöltés. A kifejezés használata némileg félrevezető, mert a professzionista sportoló (akinek a sport a munkája) kivételével, mindenki a szabad idejében sportol.</p> <p>Az embereket sokrétű motiváció készíti sportolásra. Ennek egyik alapeleme, hogy a sporttevékenység élmény, örömet okoz. A szabadidősportot is jellemzi a sport egyik meghatározója, a teljesítményre való törekvés. Ez a teljesítmény egyformán lehet a másokkal való versengés (tehát a szabadidősportban is létezik verseny), vagy a saját teljesítmény növelése. A szabadidősport jellemzője a prevenció szemlélet is. A rendszeres testedzés célja a szórakozás, kikapcsolódás mellett az egészség és a teljesítőképesség megtartása (pl.: időskorúak sportja, fitneszi edzés).</p> <p>A szabadidős sporttevékenység üzhető szervezett, vagy spontán formában, egyedül, vagy társal, társakkal is. A csoportban végzett rekreációs célú mozgásos szabadidő eltöltés szociális kapcsolatainkat is erősíti.</p>

9. ábra. Turnitin/Ephorus plágiumkereső szolgáltatás plágiumjelentése

6. Drupal (CMS) tartalomkezelő rendszer

A SEK Könyvtára 2011-ben könyvtárosi adminisztrátor fejlesztésével kezdte el használni a Drupal¹¹ keretrendszert, míg előtte Wordpress és Joomla tartalomkezelők láttak el célirányos funkciókat. A különböző igényeknek megfelelő szoftver az alábbi kritériumok alapján került kiválasztásra:

- többfelhasználós tartalomkezelő, ahol bármely kolléga, felhasználó tartalmat állíthat elő a jogosultsági szintjének megfelelően;
- Vezetői Információs Rendszer (VIR) kialakítása: könyvtárosok információközvetítő helye, ahol mindenki ugyanazt a könnyen visszakereshető tartalmat látja, kommunikálhat a rendszer segítségével, illetve bárholon elérheti;
- különböző dizájn lehetőségével egyszerűen hozható létre új weblap az igényeknek megfelelően;
- saját webes adatbázisok hozhatók létre programozói tudás nélkül;
- többnyelvűség támogatása.

Elsőként a könyvtár új honlapja¹² készült el Drupal segítségével, amelybe áttöltésre került a korábban Wordpressben működő könyvtári Vezetői Információs Rendszer.

¹¹ <http://www.drupal.hu> (2016. augusztus 25.)

¹² <http://tudastar.nyme.hu/sekkonyvtar> (2016. augusztus 25.)

Elkészült egy Média adatbázis,¹³ ahol az intézménnyel kapcsolatos sajtófigyelések adatai kerülnek rögzítésre, kiegészülve az eredeti híradás teljes szövegű másolatával, és/vagy digitalizált (pdf) változatával. A szerkezet kialakításánál fontos elv volt, hogy az egyes képzési területek (például kar, intézet, sport) önállóan is leválogathatók legyenek, így egyszerűen felhasználhatják a szakok akkreditációjában vagy a pályázati elszámolásoknál is.

A Magyar Nyelvi Tanszék által gyűjtött, felbecsülhetetlen értékű *Élő nyelvi hanganyag* gyűjtemény webes felületén¹⁴ a magnókazettákról digitalizálandó hangfelvételek válnak közkinccsé.

A Savaria Egyetemi Központ Könyvtára honlapján kívül jelenleg 8 féle különböző honlap¹⁵ üzemel ugyanazon Drupal motoron keresztül. Például az *Ünnepi Könyvheti Felolvashow – SZombathely az Olvasás Fővárosa Is* (SZOFI)¹⁶ rendezvénysorozatunk már 5 éve népszerűsíti az olvasás mellett intézményünket is.

10. ábra. Drupal alapú weblap a Savaria Egyetemi Központ Könyvtárában

A szombathelyi felsőoktatás története¹⁷ című honlap kívánja összegyűjteni az intézmény történetével kapcsolatos információkat és dokumentumokat, amelyek a könyvtár irányításával digitalizálásra kerülnek.

¹³ <http://tudastar.nyme.hu/sekkonyvtar/sajto/teljes> (2016. augusztus 25.)

¹⁴ <http://tudastar.nyme.hu/sekkonyvtar/elonyelv> (2016. augusztus 25.)

¹⁵ <http://tudastar.nyme.hu/sekkonyvtar/content/sek-koenyvtara-tematikus-weblapai> (2016. augusztus 25.)

¹⁶ <http://tudastar.nyme.hu/sekkonyvtar/szofi> (2014. június 30.)

¹⁷ <http://tudastar.nyme.hu/sekkonyvtar/intezmenytortenet> (2016. augusztus 25.)

7. Digitális dokumentumtárak (NymETudástár,¹⁸ Intranet, Google szolgáltatások¹⁹)

Az oktatók e-tananyagai, az oktatási céllal digitalizált kötelező irodalmak, az intézménnyel kapcsolatos dokumentumok szükségessé teszik digitális dokumentumtárak használatát. A SEK Könyvtára intraneten már 2003-tól működtet a szerzői jogszabályoknak megfelelő DRM szolgáltatáson alapuló e-dokumentumtárát. Az intézményi IP-címtartományból elérhető oktatói jegyzetek, diplomadolgozatok, tanítási segédanyagok csak olvasásra jeleníthetők meg a képernyőn. 2010-től az egyetemi könyvtári rendszerben pályázati támogatásból létrejött a NymE Tudástár dokumentumtár. Célja az egyetemen keletkezett e-dokumentumok egységes, visszakereshető, DRM-mel szabályozható, dokumentumtípustól független, interneten bárhol elérhető digitális szolgáltatása elsősorban az egyetem polgárai számára.

Egy felsőoktatási könyvtárban ma már alapszolgáltatásnak kell tekinteni a digitális dokumentumtár(ak) működtetését, de ami még fontosabb, hogy ezt meg kell ismertetni és használtatni is kell az oktatókkal, és be kell építeni a digitális tanulás folyamatába.

8. Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT)²⁰

A tudományos publikációk bibliográfiai adatainak gyűjtésére szánt Magyar Tudományos Művek Tára adatbázis használata során kiderült, hogy a szerzők többségének nincs gyakorlata szabványokon alapuló metaadatbázisok építésében. Az egyes intézményekben az MTMT adminisztrátori tevékenységével eleve könyvtárosokat bíztak meg, akik az ellenőrzési folyamatok során inkább maguk viszik be a publikációkat az adatbázisba. Az utólagos javítások, adatkeresések sokszor több időt vesznek igénybe, ezért kapacitástól függően a könyvtárosok vállalják el az adatbevitelt is. A helyismereti gyűjteményben tárolt publikációkat önkéntesek digitalizálják, majd az MTMT adminisztrátorok csatolják az egyetemi repozitóriumban lévő rekordhoz.

Összegzés

A Savaria Egyetemi Központ Könyvtára minden szolgáltatására igaz, hogy a leterhelt oktatói és hallgatói felhasználói kör részére minél egyszerűbb és automatizáltabb megoldásokat igyekszik nyújtani. A könyvtárosoknak folyamatosan bővíteniük kell kompetenciáikat nemcsak informatikai, hanem oktatási területeken is. Szükséges az oktatók, hallgatók és minden könyvtárhasználó számára direkt, személyre szabott képzések biztosítása, azonnali „ügyfélkapcsolati szintű” szolgáltatások bevezetése. A SEK Könyvtára a bemutatott tanulástámogató szol-

¹⁸ <http://tudastar.nyme.hu> (2016. augusztus 25.)

¹⁹ <https://www.google.hu/intl/hu/about/products> (2016. augusztus 25.)

²⁰ <https://www.mtmt.hu> (2016. augusztus 25.)

gáltatások alkalmazásán keresztül kívánja – megfelelően a 21. század elvárásainak – direkt módon közvetíteni azokat a tartalmakat, amelyekre az oktató, kutató munka során használnának szüksége lehet.

Rezümé

Az előadás összefoglalóan bemutatja azokat a digitális szolgáltatási eszközöket, formákat, amelyeket a NymE Savaria Egyetemi Központ Könyvtára alkalmaz a megváltozott tanulási környezetben. A hagyományos könyvtári ellátás mellett a könyvtár bekapcsolódik az intézmény e-learning adminisztrátori feladataiba, továbbképzzi az oktatókat és hallgatókat, módszertani segítséget nyújt az elektronikus tananyagok elkészítéséhez. Podcast eszközzel történő használatával törekszik az 1980-as évek „szombathelyi modell”-jének felújítására. Eszközökkel, módszertani és szerkesztési támogatással segíti az oktatókat az oktatás digitális világának kialakítására, valamint plágiumkereső szolgáltatással támogatja munkájukat. A hallgatók jogszabályok szerinti dokumentumellátását elektronikus dokumentumtárakkal biztosítja.

Teaching and Learning Support Services in Savaria Campus Library

My paper presents the digital tools and services that Savaria Campus Library, University of West Hungary provides for the users in the constantly changing learning environment. Besides the traditional library services our library is engaged in e-learning, provides training for the teachers and the students, and also provides methodological support for preparing e-learning materials. Applying podcast technology our library wants to revive the so-called “Szombathely model”, which was an educational methodology in the 1980s based on state-of-the-art technology. Our library supports educators in shaping the digital educational and research environment by providing tools, technology and methodology. We also help teachers in originality checking to fight plagiarism by providing Ephorus (Turnitin) service. We also support the learning and teaching activities by building an electronic document repository.

CSUK CSABA

könyvtárigazgató-helyettes

Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ Könyvtár és Levéltár